

Klima- og miljødepartementet og

Olje- og energidepartementet

Høringsnotat

Forslag til endringer i forskrift om konsekvensutredninger
(endringer i krav om meldeplikt for kraftledninger og solkraftverk)

19. desember 2023

1. Innledning

Klima- og miljødepartementet og Olje- og energidepartementet foreslår endringer i kravet om en meldeprosess før konsekvensutredninger for kraftledninger og solkraftverk.

Regelverket om melding og etterfølgende konsekvensutredninger for energiltak er hjemlet i lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven)¹ med tilhørende forskrift om konsekvensutredninger (KU-forskriften)². Der det er krav om melding, skal denne inkludere et forslag til konsekvensutredningsprogram som sendes på høring, før det fastsettes av den relevante KU-myndigheten.

Før en tiltakshaver (ofte et nettselskap) kan søke om konsesjon til å bygge, eie og drive en kraftledning med spenning 132 kV eller høyere og lengde på mer enn 15 km i ny trasé, gjelder det et krav om at tiltaket må meldes til Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE).

Departementene foreslår endringer i dette kravet, slik at grensen for når en tiltakshaver må melde kraftledninger på 132 kV, heves fra 15 km til 50 km. Samtidig skal tiltakshaver få velge om en likevel vil melde denne typen kraftledninger. Tiltakshaver får dermed en rett, men ikke en plikt til å melde kraftledninger på 132 kV, som er mellom 15 og 50 km lange.

Før det kan søkes om konsesjon til å bygge, eie og drive et solkraftverk, er det i dag ingen krav i KU-forskriften om en forutgående meldingsprosess med forslag til konsekvensutredningsprogram. I disse tilfellene kan tiltakshaver starte konsesjonsprosessen med å gå rett på en søknad om konsesjon. Konsekvensutredninger skal da inngå i søknaden. Departementene foreslår å innføre et krav om melding med forslag til program for konsekvensutredninger for solkraftverk som er større enn 30 MWp³.

2. Høringsforslagets bakgrunn

Kraftledninger

Tilgang på rikelig med ren og rimelig kraft har i årtier vært den norske industriens fremste konkurransefortrinn. Regjeringen vil at dette fortsatt skal være et fortrinn i Norge og bidra til å bygge opp nye grønne næringer, elektrifisere samfunnet og oppnå Norges klimamål.

Betydelige utvidelser av strømmettet vil være avgjørende for fremtidens kraftsystem, samtidig som vi må øke utnyttelsen av det eksisterende strømmettet. Kapasiteten i store deler av nettet er enten beslaglagt eller reservert, og det tar tid å bygge nye nettanlegg. Derfor arbeider regjeringen med å finne tiltak for å forsterke kapasiteten i strømmettet i hele landet og korte ned saksbehandlingstiden for nettanlegg.

Strømnettutvalget leverte NOU 2022:6 *Nett i tide – om utviklingen av strømmettet* til Olje- og energidepartementet 14. juni 2022. I april 2023 ble *Regjeringens handlingsplan for raskere nettutbygging og bedre utnyttelse av nettet* publisert. I handlingsplanen foreslår regjeringen flere tiltak for å følge opp Strømnettutvalgets anbefalinger, men foreslår også tiltak som går lenger enn utvalgets forslag for å få nett på plass raskere. Ett av forslagene er å fjerne et

---

¹ Lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven)

² Forskrift 21. juni 2017 nr. 854 om konsekvensutredninger (KU-forskriften)

³ 1 MWp = megawatt peak er den mest brukte effektbetegnelsen for solkraft, basert på standardiserte parameter, https://snl.no/watt_peak

prosessledd for 132 kV kraftledninger som har en lengde på opptil 50 km. Flere nettselskaper tok i høringen av Strømnettutvalgets utredning til orde for at flere saker om konsesjon til regionalnett burde behandles etter en enklere saksgang. Ved å fjerne plikten til å forhåndsmelde et slikt prosjekt, kan tiltakshaver planlegge og utrede anlegget og søke om konsesjon, uten å måtte melde prosjektet til konsesjonsmyndighetene i forkant. Begrunnelsen for ønsket om å fjerne dette prosessleddet, er blant annet at NVE har mange kraftledningssaker i kø, som venter på å bli behandlet. Ved å fjerne meldeplikten for noen kraftledningssaker, og dermed å overføre den tidlige forankringen av konsekvensutredningen til utbygger, vil NVE få færre meldinger til behandling. Tiltakshaver kan da starte konsekvensutredningene uten at et utredningsprogram er fastsatt av NVE. Departementene mener dette tiltaket er nyttig i en periode hvor NVE har mange kraftledningssaker liggende i kø.

Departementene ser imidlertid at endringen innebærer at man minster en forutgående forankring av rammene for konsekvensutredningene, og at dette i noen tilfeller kan øke konfliktnivået og gi mindre tillit til prosessene. I mange tilfeller kan det være av stor verdi at konsesjonsmyndighetene sørger for høringen av meldingen og er ansvarlig for fastsettelse av program for konsekvensutredninger. Imidlertid mener departementene at tiltakshaver også kan legge til rette for en god tidlig forankring og ta ansvar for en god konsekvensutredning som deretter skal vedlegges konsesjonssøknaden. Videre legges det opp til at tiltakshaver beholder en rett til å melde prosjektet for kraftledninger på 132 kV med en lengde på mellom 15 og 50 km, og at melding derfor fremdeles kan benyttes der det er potensiale for større konflikter i forbindelse med en planlagt kraftledningsutbygging. I dette notatet legges det føringer for når det kan være fornuftig at tiltakshaver benytter seg av retten til å melde.

Solkraftverk

KU-forskriften stiller i dag ikke krav om forhåndsmelding med forslag til utredningsprogram før en tiltakshaver kan søke om konsesjon for et solkraftverk. Departementene mener at det er naturlig at det skal gjelde en meldeplikt også for solkraftverk av en viss størrelse. Større solkraftverk er nytt i norsk sammenheng, og en gjennomføring av en meldingsfase kan være hensiktsmessig for alle parter i saker der det kan forventes store virkninger for miljø- og samfunn. Spesielt kan melding være nyttig der solkraftverkene er så store at det kreves konsekvensutredninger av et større omfang. Tidlig offentlig høring av et planlagt prosjekt, vil også bidra til gode prosesser og til økt kvalitet og relevans for konsekvensutredningen. Melding kan også være viktig for aktører som gjennom en slik tidlig fase, kan identifisere prosjekter som de ikke vil videreutvikle på grunn av for store konflikter eller av andre grunner.

Hva som er store virkninger er relativt, og vil kunne avhenge av prosjektets størrelse i effekt, utstrekning og foreslåtte plassering. Det er i de aller fleste tilfeller en klar sammenheng mellom selve størrelsen på solkraftverket, og dermed arealbehovet, og virkningene for allmenne og private interesser. Solkraftverk kan innebære vesentlige lanskapsinngrep. I tillegg kan slike kraftverk påvirke kulturminner og kulturmiljø, både ved direkte inngrep og gjennom visuelle virkninger. Videre kan solkraftverk påvirke friluftsliv ved at anlegget beslaglegger områder som brukes til turgåing og jakt. I de fleste tilfeller vil det sannsynligvis være nødvendig å gjerde inn anleggene, og anleggene vil dermed kunne sperre av større arealer. Avhengig av plassering, vil solkraftverk kunne ha negative virkninger for naturtyper,

vegetasjon og dyreliv. Videre kan et solkraftverk båndlegge areal som kan ha en geologisk verdi.

Erfaring fra fremlagte meldinger og søknader til nå, viser at installert effekt i et solkraftverk og arealinngrep forenklet kan estimeres i en 1/10 ratio. Et 1 MWp solkraftverk medfører i dag et arealbeslag på om lag 10 dekar. Et 10 MWp prosjekt medfører følgelig et arealbeslag på 100 dekar, og et 30 MWp prosjekt medfører om lag 300 dekar. For anlegg på 30 MWp mener departementene at de aller fleste mulige plasseringer vil kunne innebære konflikter der klare krav til utredning av virkninger anbefales. For slike anlegg bør det fastsettes krav til melding og utredningsprogram.

3. Gjeldende rett

Generelt om kravet til melding og konsekvensutredninger for energianlegg

Konsesjonspliktige energianlegg skal konsekvensutredes før en konsesjons søknad kan tas til behandling. KU-forskriften stiller krav om at noen typer tiltak alltid skal konsekvensutredes og ha planprogram eller melding, jf. forskriften § 6. I forskriftens vedlegg I er det listet opp nærmere bestemte energianlegg som omfattes av melde- og KU-plikt.

Formålet med en konsekvensutredning er å identifisere og beskrive virkningene av tiltak som kan ha vesentlige konsekvenser for miljø, naturressurser og samfunn. Dette skal bidra til å sikre at virkningene hensyntas i planleggingen og gjennomføringen av tiltaket.

Noen tiltak etter energiloven utløser krav om melding med forslag til utredningsprogram som et første trinn i konsesjonsprosessen. Meldingen er et tidlig varsel om et planlagt prosjekt, som har som formål å gi offentlige myndigheter, interesseorganisasjoner og lokalsamfunnet informasjon om prosjektet. I KU-forskriften heter det at meldingen blant annet skal beskrive relevante og realistiske alternativer, og hvordan disse skal vurderes i konsekvensutredningen. Beskrivelsen vil typisk omfatte alternative traseer og til dels alternative framføringsmetoder (luftledning eller jord-/sjøkabel). Formålet med KU-forskriften er å sikre at hensynet til miljø og samfunn blir tatt i betraktning under forberedelsen av planer og tiltak, og når det tas stilling til om og på hvilke vilkår planer eller tiltak kan gjennomføres.

Der det etter KU-forskriften er et krav om melding, er det naturlig at søkeren sender inn en melding med forslag til et konsekvensutredningsprogram før de starter med å konsekvensutrede et tiltak. Imidlertid forekommer det at deler av utredningene blir igangsatt før programmet er fastsatt. I sakene der NVE er ansvarlig myndighet etter KU-forskriften, sender NVE meldingen med forslag til utredningsprogram på offentlig høring. Meldingen kunngjøres i lokale og regionale aviser og medier, og publiseres på NVEs nettsider. I saker med potensielt store interessekonflikter, inviterer NVE lokale og regionale myndigheter til et informasjonsmøte i forbindelse med høringen av meldingen, og det arrangeres et åpent møte for lokalbefolkningen og andre interessenter. Dersom tiltaket berører arealer med samiske interesser, tilbys berørte reinbeitedistrikter og Sametinget konsultasjonsmøter om saken. I høringen bes det om innspill på hva som bør utredes nærmere i en konsekvensutredning for å kunne ta stilling til en eventuell påfølgende søknad om konsesjon etter energiloven. Etter høringen fastsetter NVE et utredningsprogram for det meldte prosjektet. Utredningsprogrammet stiller krav til hva tiltakshaver må utrede før det kan søkes om konsesjon etter energiloven.

Formålene med meldingsprosessen er altså for det første å sørge for tidlig og god involvering av kommuner, berørte myndigheter og private slik at det blir lagt til rette for et omforent beslutningsgrunnlag. For det andre vil man få frem aktuelle problemstillinger tidlig og dermed ha mulighet til å lage en effektiv prosess. For det tredje er utredningsprogrammet et viktig verktøy for å sikre god kvalitet i konsekvensutredningene og at alle temaer blir dekket i utredningen.

Kravet om melding og konsekvensutredninger for kraftledninger

Alle konsesjonspliktige nettanlegg etter energiloven er konsekvensutredningspliktig. Dette følger av KU-forskriftens § 6 første ledd bokstav c og § 7 første ledd, avhengig av ledningens spenning og lengde.

For kraftledninger gjelder kravet om melding dersom det skal søkes konsesjon for kraftledninger med spenning 132 kV eller høyere og lengde på mer enn 15 km i ny trasé, jf. KU-forskriften § 13 andre ledd, jf. § 6 første ledd bokstav c som viser til vedlegg I om «*Planer etter plan- og bygningsloven og tiltak etter annet lovverk som alltid skal ha planprogram eller melding og konsekvensutredning.*» punkt 20. Regelen gjelder også for jord- og sjøkabler. Tiltaket skal da, som et første trinn i konsesjonsprosessen, meldes til NVE. Dette innebærer å utarbeide en melding med forslag til utredningsprogram. Meldingen skal beskrive blant annet tiltaket, forhold som skal utredes, alternative nettløsninger/traseer og prosessen videre. Meldingen med utredningsprogram sendes på høring, før NVE på bakgrunn av forslaget og innkomne høringsuttalelser, fastsetter utredningsprogrammet. Deretter kan tiltaket konsekvensutredes og konsesjonssøkes.

Kravet om melding og konsekvensutredninger for solkraftverk

Solkraftverk er i dag ikke meldepliktige etter KU-forskriften. NVE anbefaler likevel, via veiledning om konsesjonsbehandling av bakkemonterte solkraftverk, at tiltakshaver frivillig legger frem en melding med forslag til utredningsprogram for anlegg med installert effekt på over 30 MWp. For anlegg over 10 MWp opplyser NVE på deres nettsider at melding bør vurderes, utfra en vurdering av forventet konfliktnivå.

Etter KU-forskriften § 7 første ledd bokstav a, skal tiltak som er listet opp i vedlegg II som behandles etter energiloven, alltid konsekvensutredes. Disse tiltakene trenger imidlertid ikke melding. I vedlegg II nr. 3 om «ENERGIANLEGG» nevnes blant annet industrianlegg for produksjon av elektrisk energi, damp og varmtvann som krever konsesjon etter energiloven. NVE er ansvarlig myndighet.

Det følger derfor av KU-forskriften at en tiltakshaver alltid må konsekvensutrede virkningene et solkraftverk etter bestemmelsene i KU-regelverket. Likevel mener departementet det er hensiktsmessig at solkraftverk nevnes spesifikt i et eget punkt i vedlegg II, på lik linje med de andre vanlige energiproduksjonsteknologiene.

4. Departementets forslag

Kraftledninger

Departementet foreslår å endre KU-forskriftens punkt 20 i vedlegg I om «*Planer etter plan- og bygningsloven og tiltak etter annet lovverk som alltid skal ha planprogram eller melding og konsekvensutredning*» slik at grensen for når en tiltakshaver må melde kraftledninger på 132 kV, heves fra 15 km til 50 km. Samtidig skal tiltakshaver få velge å likevel kunne forhåndsmelde denne typen kraftledninger. Tiltakshaver får dermed en rett, men ikke plikt til

å melde kraftledninger på 132 kV som er mellom 15 og 50 km lange. Tiltakshaver må da selv vurdere hvor konfliktfylt eller krevende en kraftledning i denne størrelseskategorien vil være, og eventuelt forhåndsmelde prosjektet.

Planlegger tiltakshaver kraftledninger på 132 kV mellom 15 og 50 km som kan gjennomføres uten for mange alternative traseer eller allmenne hensyn som vil komme i konflikt med ledningen, kan tiltakshaver la være å melde tiltaket.

Tiltakshaver bør blant annet melde en planlagt kraftledning dersom det er flere trasealternativer, og det er sannsynlig at det ved høringen av meldingen vil komme krav om ytterligere trasealternativer og/eller større justeringer. Forhold som kan ligge til grunn for krav om utredning av alternative traseer kan være at ledningen er planlagt bygget i områder som kan inneha verdifulle natur- og miljøinteresser, verdifulle landskapsområder, verdifulle kulturmiljøer og kulturminner og/eller området den planlegges bygget i er preget av å være uberørt, blir brukt som friluftsområde og/eller turisme. Berøring med boligområder, jordbruksområder eller i beitearealer, eller vesentlige andre allmenne interesser kan også ha betydning.

Uavhengig av om et tiltak må meldes, må konsesjonspliktige nettanlegg konsekvensutredes. I saker hvor tiltakshaver velger å ikke melde, må tiltakshaver derfor konsekvensutrede tiltaket uten å ha hatt en formell høring av meldingen eller fått fastsatt et utredningsprogram fra NVE først. Dette vil kreve at tiltakshaver gjennomfører en mer inngående dialog med berørte parter, inkludert grunneiere og kommunale og regionale myndigheter, i en tidlig fase av prosjektet. Ved å øke kilometersgrensen for ledninger på 132 kV, flyttes derfor ansvaret for å forankre konsekvensutredningene fra NVE, til tiltakshaver. NVE vil få færre meldinger til behandling, men vil få sakene rett til konsesjonsbehandling. Slik vil NVE bli avlastet fra å behandle meldinger i noen flere saker enn i dag.

For kraftledninger med en spenning over 132 kV, beholdes dagens regelverk med et krav om melding hvis ledningen er over 15 km.

Solkraftverk

Departementet foreslår å innføre en plikt til å sende inn melding med forslag til utredningsprogram for solkraftverk som kan være kontroversielle og/eller gi store virkninger for miljø og samfunn. Grensen foreslås å settes til anlegg med installert effekt på over 30 MWp. Departementet foreslår da et eget punkt 30 i KU-forskriftens vedlegg 1 om «*Planer etter plan- og bygningsloven og tiltak etter annet lovverk som alltid skal ha planprogram eller melding og konsekvensutredning*» hvor denne bestemmelsen blir tatt inn.

Departementet foreslår også en hjemmel for at mindre solkraftverk skal omfattes av KU-forskriftens vedlegg II, slik at det ikke er noe tvil om at solkraftverk alltid skal konsekvensutredes. Dette foreslås i eget punkt 3 (k) i KU-forskriftens vedlegg II om «*Planer etter plan- og bygningsloven og tiltak etter annet lovverk som skal vurderes nærmere.*» Dette innebærer at tiltaket skal konsekvensutredes som en del av konsesjonsbehandlingen, men at det ikke er noen meldeplikt for slike anlegg. Departementene foreslår at NVE er ansvarlig myndighet for konsesjonspliktige anlegg av denne typen. For anlegg som ikke er konsesjonspliktige, vil plan- og bygningslovens regler gjelde.

Vindkraftverk

Departementet mener det er et behov for en mindre endring/rettelse i KU-forskriftens vedlegg I punkt 28 hvor det i dagens forskrift vises til vedlegg II nr. 3h. Dette er en henvisning til anlegg for produksjon av vannkraft. Riktig henvisning skal være til nr. 3i. Departementene foreslår derfor å endre henvisningen i vedlegg I, punkt 28.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser

For endringer i meldeplikten for kraftledninger, vil de økonomiske og administrative konsekvensene være at ansvaret for å forankre konsekvensutredningene for enkelte kraftledninger, flyttes fra NVE til tiltakshaver. Dette vil kreve mer arbeid hos tiltakshaveren på et tidligere stadium enn det som skjer i dag og vil medføre at tiltakshaveren vil være nødt til å bruke flere ressurser, både økonomiske og administrative enn det de gjør i dag. NVE vil på den annen side få færre meldinger til behandling, men vil få sakene rett til konsesjonsbehandling. Slik vil NVE bli avlastet fra å behandle meldinger i noen flere saker enn i dag og kan gi økonomiske og administrative besparelser for NVE.

Ved å innføre et krav om melding for større solkraftanlegg, vil NVE få flere meldinger på solkraftverk til behandling. Imidlertid mener departementene at det å forhåndsmelde et solkraftverk i størrelsesorden som foreslås i dette notatet, vil gi en smidigere prosess både for tiltakshaver og for konsesjonsmyndighetene og kan muligens gi både økonomiske og administrative besparelser. Videre er det i dag en sterk oppfordring fra NVE om at tiltakshaver melder solkraftverk i denne størrelsesorden, slik at en innføring av en plikt til å forhåndsmelde, trolig ikke vil gjøre store forskjellen for de økonomiske og administrative konsekvensene.

6. Merknader til lovbestemmelsene

Til KU-forskriften Vedlegg I. Planer etter plan- og bygningsloven og tiltak etter annet lovverk som alltid skal ha planprogram eller melding og konsekvensutredning. Pkt. 20.

Det foreslås å heve grensen for når tiltakshaver må melde kraftledninger og jord- og sjøkabler med spenning 132 kV. Grensen heves fra 15 til 50 km. Imidlertid skal tiltakshaver få beholde en rett til å melde et tiltak mellom den tidligere grensen på 15 km og den nye grensen på 50 km. Tiltakshaver bør melde slike tiltak når det er potensial for at en høringsfase vil avdekke behov for å utrede flere trasealternativer, for eksempel fordi den planlagte ledningen vil komme i vesentlig konflikt med allmenne og private interesser.

For kraftledninger og jord- og sjøkabler med spenning over 132 kV og en lengde på mer enn 15 km, forblir reglene slik de er i dag. Kraftledninger med f.eks. spenning 300 eller 420 kV som er over 15 km lange, må fremdeles meldes. Kilometergrensen for kraftledninger som har høyere spenning enn 132 kV økes ikke.

Til KU-forskriften Vedlegg I. Planer etter plan- og bygningsloven og tiltak etter annet lovverk som alltid skal ha planprogram eller melding og konsekvensutredning. Pkt. 28.

Endringen retter kun en feil henvisning i KU-forskriftens vedlegg I, punkt 28. I dagens forskrift vises det til «vedlegg II nr. 3h». Riktig henvisning skal være til nr. 3i.

Til KU-forskriften Vedlegg I. Planer etter plan- og bygningsloven og tiltak etter annet lovverk som alltid skal ha planprogram eller melding og konsekvensutredning. Pkt. 30.

Det innføres plikt til å sende inn melding med forslag til utredningsprogram for solkraftverk som kan være kontroversielle og/eller gi store virkninger for miljø og samfunn. Departementene mener denne grensen nås ved anlegg med installert effekt på over 30 MWp. Dette er så store solkraftverk at det kreves konsekvensutredninger av et større omfang. Departementet foreslår at dette tas inn i KU-forskriftens vedlegg I som et nytt punkt 30. Nåværende punkt 30 om utvidelser eller endringer blir nytt punkt 31 uten endringer.

Til KU-forskriften Vedlegg II. Planer etter plan- og bygningsloven og tiltak etter annet lovverk som skal vurderes nærmere. Pkt. 3k.

Departementet foreslår at mindre solkraftverk nevnes i eget punkt i KU-forskriftens vedlegg II. Dette innebærer at tiltaket skal konsekvensutredes som del av konsesjonsbehandling, men at det ikke er noen meldeplikt for slike anlegg. Det foreslås et nytt punkt 3k og at NVE er ansvarlig myndighet.

Forslag til forskrift om endringer i forskrift 21. juni 2017 nr. 854 om konsekvensutredninger

I

Vedlegg I punkt 20 skal lyde:

<i>20. Kraftledninger og jord- og sjøkabler med spenning 132 kV og en lengde på mer enn 50 km. Tiltakshaver har likevel en rett til å melde en 132 kV kraftledning på mellom 15 og 50 km.</i>	Norges vassdrags- og energidirektorat. Energiloven
<i>Kraftledninger og jord- og sjøkabler med spenning over 132 kV og en lengde på mer enn 15 km.</i>	

Vedlegg I punkt 28 skal lyde:

<i>28. Vindkraftanlegg med en installert effekt på mer enn 10 MW (mindre tiltak omfattes av vedlegg II nr. 3i)</i>	Norges vassdrags- og energidirektorat. Energiloven
--	---

Vedlegg I punkt 30 skal lyde:

<i>30. Solkraftverk med installert effekt over 30 MWp.</i>	Norges vassdrags- og energidirektorat. Energiloven
--	---

Nåværende punkt 30 blir nytt punkt 31.

I Vedlegg II Energianlegg skal ny bokstav k lyde:

<i>k. Konesjonspliktige anlegg for utnytting av solkraft til energiproduksjon</i>	Norges vassdrags- og energidirektorat. Energiloven
---	---

II

Forskriften trer i kraft XXXX.